

Sygn. akt V ACa 178/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia SA. Maria Sokołowska (spr.)

Sędzia SA. Włodzimierz Gawrylczyk

Sędzia SA. Jacek Grela

Protokolant stażysta Aleksandra Ćwiek

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 4 grudnia 2012 r sygn. akt I C 282/11

oddala apelację.

Na oryginale właściwe podpisy.

U Z A D A D N I E N I E

Powód A. P. domagał się zasądzenia od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 662.492 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty tytułem obowiązku zwrotu nadwyżki stanowiącej różnicę pomiędzy wartością przewłaszczonej i przejętej rzeczy przez pozwany bank (1.184.050 zł), a kwotą niespłaconego przez powoda zadłużenia z tytułu kredytu (767.187,90 zł) pomniejszoną o wartość kwoty uzyskanej przez bank w drodze postępowania upadłościowego (245.629 zł) – z powołaniem się na § 13 ust. 9 pkt 4 lit. B umowy przewłaszczenia z dnia 13 września 2004 r.

Nadto powód wniósł o nałożenie na pozwanego obowiązku zwrotu weksli na łączną kwotę 1.200.000 zł z uwagi na zaspokojenie świadczenia zabezpieczonego tymi weksłami.

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego. W pierwszej kolejności pozwany podniósł, iż stroną pozwaną w niniejszej sprawie winien być (...) (...), na rzecz którego pozwany bank na mocy umowy z dnia 26 września 2008 r. dokonał cesji

wierzytelności powoda przysługującej mu wobec pozwanego z tytułu umowy o spłatę długu, zawartej w dniu 26 sierpnia 2004 r., łącznie z jej prawnym zabezpieczeniem w postaci umowy przewłaszczenia i w związku z tym wniósł o wezwanie przez Sąd do udziału w sprawie po stronie pozwanego (...) (...) zarządzanego przez (...) S.A. z siedzibą w W.. Na rozprawie w dniu 23 lutego 2012 r. pozwany wykazał, iż jego intencją było jedynie zawiadomienie nabywcy wierzytelności o toczącym się postępowaniu.

Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia powoda wskazując, iż roszczenie powoda jest związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą i podlega 3-letniemu terminowi przedawnienia. Termin przedawnienia dla roszczeń powoda z tytułu rozliczenia wyłączonych z masy upadłości rzeczy ruchomych rozpoczął swój bieg z chwilą uprawomocnienia się postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 7 grudnia 2005 r., sygn. akt VI GUp(...), na mocy którego Sąd na wniosek pozwanego wyłączył z majątku upadłego przedsiębiorcy – powoda rzeczy ruchome objęte umową przewłaszczenia, co nastąpiło w grudniu 2005 r. Roszczenie powoda więc przedawniło się z końcem grudnia 2008 r.

Pozwany zgłosił również zarzut co do wartości przewłaszczonych rzeczy w chwili przyjęcia ich przez powoda do rozliczenia. W ocenie pozwanego wartość tych rzeczy była zdecydowanie niższa od podanej przez powoda. Nadto pozwany podniósł, iż nie jest w posiadaniu żadnych weksli powoda, gdyż zostały one przekazane nabywcy wierzytelności pozwanego wobec powoda.

Powód w odpowiedzi na zarzuty pozwanego w piśmie procesowym z dnia 14 marca 2012 r. dokonał modyfikacji żądania i w miejsce kwoty 662.492 zł wniósł o zasądzenie kwoty 1.311.274 zł wraz z odsetkami od dnia 8 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. Nadto powód cofnął żądanie wydania weksli na łączną kwotę 1.200.000 zł. Powyższej kwoty powód domagał się tytułem odszkodowania: w kwocie 1.065.645 zł za zatrzymane przez pozwanego bank w 2005 r. maszyny i urządzenia oraz w kwocie 245.629 zł stanowiącej równowartość środków przejętych przez pozwanego ze sprzedaży gruntu i obiektów firmy powoda D. w toku postępowania upadłościowego tejże firmy.

Wobec cofnięcia przez powoda żądania w przedmiocie wydania weksli, czemu pozwany się nie sprzeciwił, Sąd Okręgowy w (...) postanowieniem z dnia 29 listopada 2012 r. umorzył w tym zakresie postępowanie.

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w (...) oddalił powództwo i zniósł wzajemnie koszty postępowania w sprawie.

Sąd ten ustalił, iż w dniu 26 sierpnia 2004 r. pomiędzy powodem A. P. – właścicielem PPHU (...) w K. a Bankiem (...) S.A. została zawarta umowa spłaty długu, na mocy której dokonano restrukturyzacji zadłużenia dłużnika A. P., które według stanu na dzień 31 lipca 2004 r. wynosiło ogółem 906.520,76 zł, w tym: kapitał 788.044,07 zł i odsetki 118.476,69 zł. Spłata zadłużenia miała nastąpić w ratach miesięcznych w okresie od 27 sierpnia 2004 r. do 26 marca 2008 r.

W dniu 13 września 2004 r. pomiędzy tymi samymi podmiotami została zawarta umowa przewłaszczenia rzeczy oznaczonych co do tożsamości – maszyn i urządzeń stanowiących wyposażenie firmy PPHU (...) A. P. o łącznej wartości netto 1.184.050 zł, w celu zabezpieczenia wierzytelności Banku z tytułu zawartej Umowy o spłatę długu z dnia 26 sierpnia 2004 r.

Na mocy tej umowy A. P. (Przewłaszczający) dokonał przeniesienia na Bank własności rzeczy ruchomych określonych w załączniku nr 1 do umowy, z zastrzeżeniem warunku, że jeżeli zadłużenie zostanie spłacone w określonym w umowie o spłatę długu terminie, następuje zwrotne przeniesienie własności (§ 2 umowy).

Przewłaszczający zatrzymał przewłaszczone rzeczy w swoim władaniu w charakterze biorącego w użyczenie z prawem bezpłatnego ich używania zgodnie z ich przeznaczeniem do czasu całkowitej spłaty zadłużenia lub do momentu otrzymania z Banku pisma zawierającego żądanie ich wydania (§ 4 i § 5 umowy).

Przewłaszczający został zobowiązany do dokładnego oznaczenia przewłaszczonych rzeczy w sposób widoczny – tak, aby ich wyodrębnienie z mienia Przewłaszczającego było widoczne dla osób trzecich oraz oznaczenie to utrzymać do czasu spełnienia warunku, o którym jest mowa w § 2 umowy (§ 9 umowy).

W przypadku niespłacenia całości lub części zadłużenia w terminie oznaczonym w Umowie spłaty długu:

1. Bank wezwie pisemnie Przewłaszczającego o wydanie przewłaszczonych rzeczy w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania;
2. Wartość wydanych przewłaszczonych rzeczy zostanie ustalona przez obie strony na podstawie porozumienia stron w oparciu o średnią cenę rynkową. W przypadku braku porozumienia wartość tych rzeczy zostanie ustalona na podstawie wyceny dokonanej przez rzeczoznawcę uznanego przez Bank na koszt Przewłaszczającego;
5. Koszty związane z przechowaniem rzeczy ponosi Przewłaszczający;
6. Zaspokojenie roszczeń Banku może nastąpić według wyboru Banku w trybie:
  - 1) zbycia przewłaszczonych rzeczy,
  - 2) oddania przewłaszczonych rzeczy w dzierżawę lub najem,
  - 3) zatrzymania przewłaszczonych rzeczy w zamian za zwolnienie z długu;
7. Zaspokojenie roszczeń Banku następuje według wartości przewłaszczonych rzeczy w chwili zaspokojenia roszczeń Banku określonej w wycenie dokonanej przez niezależnego biegłego, gdy Bank zatrzymuje przewłaszczone rzeczy;
8. W przypadku ogłoszenia upadłości Przewłaszczającego Bank może zlecić syndykowi sprzedaż przewłaszczonych rzeczy. Zaspokojenie roszczeń Banku w przypadku zbycia rzeczy w tym trybie następuje z ceny uzyskanej ze sprzedaży pomniejszonej o koszty sprzedaży i przechowania poniesione przez syndyka;
9. Rozliczenie z Przewłaszczającym dokonywane jest w przypadku zatrzymania rzeczy w ten sposób, że Bank w dniu podjęcia decyzji o zatrzymaniu rzeczy zmniejsza zadłużenie z tytułu niespłaconego zadłużenia, odsetek i innych należności o wartość przewłaszczonych rzeczy według zasad określonych w Umowie (§ 13 umowy).

Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty przejęcia przewłaszczonych rzeczy przez Bank nie nastąpi chociażby częściowe zaspokojenie roszczeń B. z tych rzeczy, następuje zwrotne przeniesienie własności.

W tym przypadku Bank zobowiązuje się wydać Przewłaszczającemu przewłaszczone rzeczy, a Przewłaszczający zobowiązuje się rzeczy przyjąć. W przypadku zwrotnego przeniesienia własności przewłaszczonych rzeczy koszty przechowania obciążają Bank (§ 14 umowy).

W 2005 r. A. P. – przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) (...) w K. złożył do Sądu Rejonowego w (...) wniosek o ogłoszenie upadłości z likwidacją majątku z uwagi na utratę płynności finansowej i brak możliwości regulowania zobowiązań.

W dniu 8 września 2005 r. Sąd Rejonowy w (...) w sprawie VI GU(...) ogłosił upadłość A. P. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) (...) w K. obejmujące likwidację majątku dłużnika.

W dniu 4 listopada 2005 r. do Sądu Rejonowego w (...) do sprawy VI GU (...) wpłynął wniosek Banku (...) S.A. o wyłączenie z masy upadłości przedmiotów wymienionych w załączniku numer 1 do umowy przewłaszczenia z dnia 13 września 2004 r. zawartej pomiędzy wnioskodawcą a upadłym.

W powyższym piśmie wnioskodawca, tj. Bank (...) S.A., powołując się na warunki umowy przewłaszczenia, wniósł o wyłączenie wymienionych w załączniku nr 1 do umowy przewłaszczenia maszyn i urządzeń i wydania ich

wnioskodawcy jako prawowitemu właścicielowi, a w razie ich sprzedaży – o wydanie ceny sprzedaży z uwagi na to, iż A. P. nie spłacił zadłużenia w ustalonym terminie.

W dniu 7 grudnia 2005 r. Sąd Rejonowy w (...) w sprawie VI GUp (...) na wniosek Banku (...) S.A. z siedzibą w W. wydał postanowienie o wyłączeniu z masy upadłości A. P. na rzecz Banku (...) S.A. z siedzibą w W. maszyn i urządzeń w postaci:

1. suszarni wielokomorowej N. (...)/2002
2. wózka widłowego (...)
3. wózka widłowego (...)
4. zwrotnicy hydraulicznej (...)/BD
5. zwrotnicy hydraulicznej (...)
6. zwrotnicy wiatrakowej (...)
7. prasy pneumatycznej FritzHamburg DK (...)
8. wiertarki wielowrzecionowej S. (...)
9. wiertarki wielowrzecionowej (...)
10. wiertarki słupowej(...)
11. wiertarki stołowej (...)
12. wiertarki stołowej (...)
13. wiertarko-frezarki poziomej (...)
14. traku taśmowego (...) (...)
15. wielosiły (...)
16. pilarki formatowej (...)
17. pilarki z uchylnym stołem 1150x1250 (...)
18. pilarki z uchylnym stołem 1150x1250 (...)
19. strugarko-równiarki (...)
20. strugarko-frezarki (...)(...)
21. szlifierki szerokotaśmowej(...)
22. szlifierki taśmowej (...)
23. szlifierki taśmowej (...)
24. szlifierki taśmowej BD/BD
25. frezarki czterostronnej (...)/(...)

26. frezarki dolnowrzecionowej (...)
27. frezarki dolnowrzecionowej (...)/(...)
28. frezarki dolnowrzecionowej (...)(...)
29. frezarki dolnowrzecionowej W. H. (...)
30. frezarki dolnowrzecionowej (...)/(...)
31. frezarko-kopiarki(...)
32. spawarki transformatorowej B. (...)/(...)
33. spawarki wirowej (...)
34. wyciągu trocin i pyłu (...)
35. wyciągu trocin i pyłu (...)
36. wyciągu trocin i pyłu (...)
37. brykociarki do trocin (...) (...)
38. silosu trocin i pyłu Cylindryczny/(...)
39. sprężarki powietrza VE- (...)
40. sprężarki powietrza VE- (...)
41. sprężarki powietrza K. (...)
42. suszarni jednokomorowej (...).

Do czasu wyłączenia w/w maszyn i urządzeń z masy upadłości obowiązek dozoru nad tymi urządzeniami spoczywał na syndyku masy upadłości, którym był J. M.. Dozór ten syndyk powierzył M. A., któremu oddał w dzierżawę całe upadłe przedsiębiorstwo wraz z jego wyposażeniem.

Po wyłączeniu z masy upadłości (...) nadal korzystał z tych rzeczy za zgodą przedstawiciela Banku (...) S.A. M. A. dzierżawił to przedsiębiorstwo do 21 grudnia 2006 r. W tym czasie syndyk masy upadłości za zgodą Banku podejmował próby sprzedaży dla M. A. całego przedsiębiorstwa, tj. wraz z maszynami i urządzeniami. Próby te jednak nie powiodły się z uwagi na brak porozumienia co do ceny maszyn i urządzeń.

Pismem z dnia 19 grudnia 2006 r. syndyk poinformował Bank o wygaśnięciu umowy dzierżawy z M. A. i zwrócił się do Banku o zabranie przewłaszczonych maszyn i urządzeń bądź też zabezpieczenie ich w inny sposób.

Jednocześnie syndyk uzgodnił ustnie z A. P., że do czasu sprzedaży całej nieruchomości on będzie dozorował całą nieruchomość, w tym również maszyny i urządzenia.

Po ustaniu umowy dzierżawy z M. A. syndyk masy upadłości ogłosił w prasie sprzedaż nieruchomości A. P. z ewentualną możliwością nabycia maszyn znajdujących się w tej nieruchomości. Próby sprzedaży całej nieruchomości wraz z maszynami i urządzeniami stanowiącymi wyposażenie upadłego przedsiębiorstwa (...) ostatecznie nie powiodły się.

W dniu 16 listopada 2007 r. syndyk masy upadłości A. J. M. sprzedał W. N. i T. N. (teściom powoda) do ich majątku wspólnego za cenę 265.000 zł nieruchomości położoną w K. o powierzchni 1,52.00 ha. W umowie sprzedaży (§ 6 umowy) kupujący zobowiązali się kupić na podstawie odrębnych uzgodnień z właściwym Bankiem wszystkie maszyny i urządzenia stanowiące wyposażenie Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) z siedzibą w K. „w upadłości”.

W okresie od sierpnia 2007 r. do maja 2008 r. W. N. wykazywał zainteresowanie nabyciem maszyn i urządzeń po upadłym PPHU (...), proponując zakup tego wyposażenia za kwotę 70.000 zł. Bank (...) oferował sprzedaż tych rzeczy za minimalną sumę 242.250 zł.

Bank prowadził również rozmowy z innymi podmiotami zainteresowanymi ewentualnym zakupem maszyn i urządzeń stanowiących wyposażenie PPHU (...) w K. A. P..

Ostatecznie nie doszło do sprzedaży przez pozwaną Bank (...) S.A. maszyn i urządzeń służących do prowadzenia działalności gospodarczej wymienionych w załączniku nr 1 do umowy przewłaszczenia z dnia 29 września 2004 r. Obecnie przedmioty te nadal znajdują się w tym samym miejscu, w którym znajdowały się w chwili zawarcia umowy przewłaszczenia z dnia 23 września 2004 r., tj. w K. w budynkach gospodarczych położonych na nieruchomości przy ul. (...).

Powód A. P. ma dostęp do tych maszyn i urządzeń.

Maszyny i urządzenia w większości są sprawne i stanowią samodzielny ciąg technologiczny do produkcji wyrobów z drewna. Wartość tych maszyn i urządzeń według stanu i cen na dzień wyłączenia ich z masy upadłości, jak również sprzedaży nieruchomości, w której rzeczy te znajdują się do chwili obecnej (tj. luty 2006 r. i listopad 2007 r.), zbliżona była do kwoty 506.000 zł netto.

Sąd Rejonowy w (...) postanowieniem z dnia 2 października 2008 r. wydanym w sprawie IV GUp (...) stwierdził zakończenie postępowania upadłościowego A. P. obejmującego likwidację majątku (pkt 1 postanowienia). W pkt 2 postanowienia Sąd oddalił wnioski o umorzenie zobowiązań upadłego, które nie zostały zaspokojone w postępowaniu upadłościowym. Postanowienie uprawomocniło się 8 grudnia 2008 r.

W dniu 26 września 2008 r. na mocy Umowy Przelewu Wierzytelności Bank (...) S.A. z siedzibą w W. dokonał przelewu na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W. wierzytelności przysługującej Bankowi (...) S.A. przysługującej wobec A. P., objętej umową o spłatę długu z tytułu niespłaconego zadłużenia z dnia 26 sierpnia 2004 r., a wynikających z umów: o kredyt w rachunku bieżącym Nr (...) z dnia 22 sierpnia 2001 r., o kredyt obrotowy nr (...) z dnia 23 listopada 2001 r. oraz udzielonej gwarancji bankowej. Wraz z wierzytelnością główną Bank przeniósł na (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty wszelkie zabezpieczenia osobiste i rzeczowe z nią związane, a także prawa i obowiązki wynikające z przedmiotowej Umowy, dokumentów zabezpieczenia i innych dokumentów z nimi związanych.

Zgodnie z zapisami (...) (...) (...) w W. zadłużenie powoda A. P. na dzień 21 marca 2009 r. wynosiło łącznie 917.720,18 zł, w tym 521.558,90 zł należność główna i 396.161,28 zł.

Sąd Okręgowy zważył, że w umowie przewłaszczenia zawartej przez strony w dniu 13 września 2004 r., strony w sposób szczegółowy uregulowały tryb postępowania z rzeczami objętymi tą umową, w przypadku niespłacania przez dłużnika (powoda w tej sprawie) całości lub części zadłużenia w terminie oznaczonym w Umowie o spłatę długu z dnia 26 sierpnia 2004 r.

Takie szczegółowe uregulowanie postępowania w tej sytuacji miało na celu zapewnić możliwość rzeczywistego uruchomienia zabezpieczenia spłaty wierzytelności Banku w przypadku powstania zaległości w spłacie nawet części zadłużenia. Z drugiej jednak strony w § 14 umowy zastrzeżono, że w przypadku przejęcia przewłaszczonych rzeczy przez Bank prawem i obowiązkiem Banku było w ciągu trzech miesięcy doprowadzić do chociażby częściowego

zaspokojenia roszczeń Banku z tych rzeczy – w przeciwnym razie następuje zwrotne przeniesienie ich własności na dłużnika. Zdaniem Sądu taki zapis w umowie miał na celu przeciwdziałać sytuacji, do jakiej doszło w przedmiotowej sprawie – Bank wszczął procedurę zmierzającą do zaspokojenia swojej wierzytelności z przewłaszczonej rzeczy (złożył w dniu 2 listopada 2005 r. do Sądu wnioski o wyłączenie z masy upadłości A. P. przewłaszczonej rzeczy na podstawie umowy przewłaszczenia i ich wydania jako prawowitemu właścicielowi), jednakże pomimo uzyskania z Sądu decyzji o wyłączeniu tychże rzeczy z masy upadłości nie doprowadził chociażby do częściowego zaspokojenia swoich roszczeń z tych rzeczy. Oznacza to, że zgodnie z § 14 ust. 1 umowy przewłaszczenia doszło do zwrotnego przeniesienia własności przewłaszczonej rzeczy z powrotem na dłużnika A. P., a tym samym zabezpieczenie wierzytelności Banku z tytułu zawartej umowy o spłatę długu z dnia 26 sierpnia 2004 r. w postaci Umowy przewłaszczenia rzeczy oznaczonych co do tożsamości z dnia 13 września 2004 r. określonych w załączniku nr 1 do tej umowy – upadło.

Sąd I-instancji uznał, że wbrew twierdzeniom pozwanego Banku, doszło do wydania na rzecz Banku przewłaszczonej rzeczy na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 7 grudnia 2005 r. wydanego w sprawie VI GUp (...)

Z chwilą ogłoszenia upadłości firmy (...), to syndyk masy upadłości zarządzał całym majątkiem będącym w dyspozycji upadłego, w tym również maszynami i urządzeniami stanowiącymi wyposażenie PPHU (...) – i okoliczności tej nie zmienia fakt, iż A. P. miał i nadal ma dostęp do pomieszczeń, w których znajdowały się te maszyny i urządzenia. Z chwilą bowiem wydania postanowienia Sądu o wyłączeniu z masy upadłości przewłaszczonej rzeczy, ich wyłącznym dysponentem stał się Bank, który winien był wszcząć procedurę zaspokojenia swoich wierzytelności z przewłaszczonej rzeczy, pod rygorem zwrotnego przeniesienia ich własności z powrotem na dłużnika A. P. (§ 14 ust. 1 umowy).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż brak zaspokojenia się Banku z przewłaszczonej rzeczy nie może stanowić podstawy żądania przez powoda odszkodowania od pozwanego Banku z tytułu niezaspokojenia roszczeń Banku z przewłaszczonej rzeczy. Skutkiem niezaspokojenia się Banku z powyższych rzeczy jest jedynie przejście z powrotem na powoda prawa własności tych rzeczy, z mocy postanowień umowy przewłaszczenia (§ 14 ust. 1 umowy).

Sąd podkreślił również, iż maszyny i urządzenia objęte umową przewłaszczenia z dnia 13 września 2004 r. nadal stanowią sprawny ciąg technologiczny do obróbki drewna o znacznej wartości, co wynika wprost z opinii biegłego.

We wniesionej apelacji powód A. P. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu ewentualnie zmiany tego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Skarżący zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania tj.

a) art. 328 § 2 kpc, art. 233 § 1 kpc i art. 316 kpc polegające na sporządzeniu lakonicznego uzasadnienia wyroku, pozbawionego rozważenia okoliczności faktycznych wskazujących na zasadność roszczenia powoda, przy prawidłowej ocenie wiarygodności i mocy dowodowej zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dowodów w postaci umowy przelewu wierzytelności i zawiadomienia o przelewie Banku (...) S.A. z dnia 26.09.2008 r., zawiadomienia o przelewie (...) z dnia 16.03.2009 r., informacji o aktualnym stanie zobowiązań – wskazujących na rozporządzenie rzeczami oznaczonymi co do tożsamości (należącymi do powoda) przez nieuprawnionego do tego pozwanego Bank a w konsekwencji uzyskanie przez (...) w W. prawa własności tych rzeczy, w wyniku czego doszło do szkody po stronie powoda;

- zamknięcie rozprawy i wydanie orzeczenia bez należytego zbadania stanu rzeczy na chwilę tego zamknięcia, a wskazujących, że (...) w W. jako nabywcy w dobrej wierze przysługuje roszczenie względem powoda o wydanie przedmiotowych maszyn, rodzące po jego stronie szkodę a po stronie pozwanego Banku jako podmiotu

nieuprawnionego do rozporządzenia tym mieniem, co najmniej bezpodstawne wzbogacenie jego kosztem i nienależytego wykonania umowy przewłaszczenia z dnia 13.09.2004 r.

- nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony, mimo złożenia takiego wniosku z jednoczesnym zaniechaniem oddalenia tego wniosku

b) art. 212 § 1 kpc, art. 227 kpc i art. 224 § 1 kpc polegające na niedopełnieniu przez Sąd I-instancji obowiązku dbania o prawidłowe oraz dostatecznie szczegółowe i precyzyjne ustalenie podstawy faktycznej żądania powoda, jak również na nieustaleniu, czy konkretne fakty podnoszone przez powoda mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a w konsekwencji zamknięcie rozprawy mimo nieprzeprowadzenia istotnych dowodów w celu ustalenia prawidłowej podstawy prawnej;

2) nierozpoznanie istoty sprawy polegające na pominięciu w rozstrzygnięciu przez Sąd orzekający faktu nabycia przez (...) w W., w trybie art. 169 § 1 kc w zw. z art. 155 § 1 kc maszyn powoda (rzeczy oznaczonych co do tożsamości) i poniesienia z tego tytułu przez powoda szkody w wysokości dochodzonej pozwem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Rozpoczynając ocenę apelacji powoda od zarzutu najdalej idącego, bo dotyczącego nierozpoznania istoty sprawy stwierdzić trzeba, że jest on nieuzasadniony. Sąd Okręgowy zbadał bowiem materialnoprawną podstawę żądania pozwu, którym było roszczenie odszkodowawcze z tytułu nienależytego wykonania przez pozwanego umowy przewłaszczenia rzeczy ruchomych uznając, że powód jest właścicielem spornych rzeczy, a w związku z tym nie poniósł szkody. Sąd I-instancji odniósł się też do merytorycznych zarzutów pozwanego, za wyjątkiem zarzutu przedawnienia roszczenia, co znajdowało uzasadnienie w sytuacji, gdy - w ocenie tego Sądu – roszczenie odszkodowawcze w ogóle nie powstało, a więc badanie kwestii jego przedawnienia było bezprzedmiotowe.

Podnosząc zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc zakreślającego granice swobodnej oceny dowodów skarżący wskazuje, że dotyczy on takich dowodów jak umowa przelewu wierzytelności i zawiadomienie o przelewie Banku (...) S.A. z dnia 26.09.2008 r, zawiadomienie o przelewie (...) z dnia 16.03.2009 r i informacji o aktualnym stanie zobowiązań. Tymczasem z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych wynika, że okoliczności wynikające z tych dowodów stanowiły podstawę faktyczną wyroku. Prawidłowości tych ustaleń powód nie kwestionuje, tym bardziej, że pozostają one zgodne z jego własnymi twierdzeniami. Wprawdzie uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera oceny dowodów zebranych w sprawie pod kątem ich wiarygodności i mocy dowodowej, co niewątpliwie narusza treść art. 328 § 2 kpc, jednak skoro dowody te Sąd uczynił podstawą swego rozstrzygnięcia, to oznacza to, że ocenił je jako wiarygodne. Zgodzić się też należy z zarzutem, że Sąd I-instancji dopuścił się naruszenia art. 328 § 2 kpc poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa materialnego, jednak uchybienie w powyższym zakresie może być sonowane przez Sąd II-giej instancji, co nastąpi w dalszej części niniejszego uzasadnienia.

Istota pozostałych zarzutów apelacji sprowadza się do zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego poprzez niezastosowanie w ustalonych okolicznościach sprawy art. 169 § 1 kc. co doprowadziło Sąd Okręgowy do nieprawidłowego stanowiska, że powód, na dzień zamknięcia rozprawy, jest właścicielem maszyn będących przedmiotem umowy przewłaszczenia, a w konsekwencji nie poniósł wskazywanej szkody.

Jak wynika z uzasadnienia apelacji powód przychyła się do poglądu Sądu Okręgowego, że wobec przejęcia przez pozwanego Banku przewłaszczonych nieruchomości na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 7.12.2005 r. w sprawie VI GUp (...)i niezaspokojenia swoich roszczeń w ciągu trzech miesięcy od daty przejęcia, zabezpieczenie upadło i nastąpiło zwrotne przeniesienie własności tych rzeczy na powoda – z mocy § 14 ust. 1 umowy z dnia 13.09.2004 r. przewłaszczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości w celu zabezpieczenia wierzytelności Banku z tytułu zawartej w dniu 26.08.2004 r. umowy o spłatę długu.

To stanowisko podziela także Sąd Apelacyjny.

Treść § 14 ust. 1 w/w umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie jednoznacznie wskazuje, że jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty przejęcia przewłaszczonych rzeczy przez Bank nie nastąpi chociażby częściowe zaspokojenie roszczeń Banku z tych rzeczy, następuje zwrotne przeniesienie własności. Należy też zgodzić się z Sądem I-instancji, iż przejęcie przez Bank przewłaszczonych ruchomości nastąpiło na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 7 grudnia 2005 r, w sprawie VI GUp(...) o wyłączeniu z masy upadłości A. P. na rzecz Banku (...) S.A. w W. szczególnie oznaczonych maszyn i urządzeń tożsamyh z tymi, które były przedmiotem umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, a ściślej rzecz ujmując, z chwilą uprawomocnienia się tego postanowienia, co nastąpiło w dniu 14.12.2005 r. Oznacza to, że po upływie trzech miesięcy od tej daty, tj. w dniu 14 marca 2006 r. powód stał się na powrót właścicielem przedmiotowych rzeczy ruchomyh, skoro poza sporem pozostawało, że w wymienionym okresie Bank nie zaspokoił z tych rzeczy choćby części swoich roszczeń. Zatem od dnia 14 marca 2006 r. powód był właścicielem przedmiotowych ruchomości i na zaistniały stan prawny nie miały wpływu ustalone przez Sąd Okręgowy okoliczności dotyczące korzystania z wyłączonych z masy upadłości maszyn i urządzeń przez dzierżawcę przedsiębiorstwa (...), czy podejmowanych prób ich sprzedaży w okresie trwania postępowania upadłościowego.

Poza sporem pozostawało, że w dniu 26 września 2008 r. pozwany Bank zawarł z (...) (...) siedzibą w W. umowę przelewu wierzytelności przysługującej Bankowi od A. P., objętej umową o spłatę długu z tytułu niespłaconego zadłużenia z dnia 26 sierpnia 2004 r. Wraz z wierzytelnością główną Bank przeniósł na nabywcę wierzytelności wszelkie zabezpieczenia osobiste i rzeczowe z nią związane, a także prawa i obowiązki wynikające z przedmiotowej umowy, dokumentów zabezpieczenia oraz innych dokumentów z nimi związanych. Z tej właśnie umowy powód wyprowadza wniosek o skutecznym nabyciu przez (...) prawa własności urządzeń i maszyn będących przedmiotem umowy o przewłaszczenie na zabezpieczenie. Wskazuje bowiem, że mimo, iż Bank nie był właścicielem przedmiotowych ruchomości, to doszło do skutecznego nabycia ich własności na rzecz (...) na podstawie art. 169 § 1 kc. Z tym stanowiskiem skarżącego nie można się jednak zgodzić.

W myśl art. 169 § 1 kc jeżeli osoba nie uprawniona do rozporządzania rzeczą ruchomą zbywa rzecz i wydaje ją nabywcy, nabywca uzyskuje własność z chwilą objęcia rzeczy w posiadanie, chyba, że działa w złej wierze. Z treści tego przepisu wynika, że nabycie własności rzeczy ruchomej od osoby nieuprawnionej do rozporządzenia tą rzeczą (a więc nie będącą jej właścicielem) uzależnione jest od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: zbywca włada rzeczą i wydaje ją nabywcy, a nabywca jest w dobrej wierze.

Pierwsza ze wskazanych przesłanek zakłada wydanie rzeczy nabywcy, gdyż nabywca staje się właścicielem rzeczy z chwilą objęcia jej w posiadanie. Do nabycia własności, w trybie omawianego przepisu, nie wystarcza więc sama umowa (jak twierdzi skarżący powołując się na treść art. 155 § 1 kc), lecz konieczne jest także przeniesienie posiadania rzeczy na nabywcę. Umowa taka jest bowiem umową realną a nie konsensualną.

Przepisy kodeksu cywilnego przewidują cztery sposoby przeniesienia posiadania określone w treści art. 348, 349, 350 i 351 kc. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa Sądu Najwyższego art. 169 § 1 kc nie ma zastosowania, gdy nieuprawniony przeniósł na nabywcę posiadanie w sposób określony w art. 349 lub 350 kc. (por. wyrok SN z 25.08.2004 r., IV CK 589/03, LEX nr 188468, wyrok SN z 18.04.2002 r, II CKN 1226/00, OSNC 2003/4/59).

Wymaganiu wydania rzeczy nabywcy i objęcia przez niego posiadania tej rzeczy czyni zadość jedynie przeniesienie posiadania w sposób określony w art. 348 i 351 kc. Wchodzi tu więc w grę fizyczne wydanie rzeczy (art. 348 zd. pierwsze kc) wydanie dokumentów umożliwiających rozporządzanie rzeczą lub środków dających faktyczną władzę nad rzeczą (art. 348 zd. drugie kc), a także przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza zależnego lub dzierżyciela w drodze samej umowy (art. 351 kc).

Takie przeniesienie posiadania niewątpliwie nie miało miejsca w okolicznościach niniejszej sprawy. Poza sporem bowiem pozostawało, że w dniu 26.09.2008 r. w dacie zawarcia przez pozwany Bank z (...) umowy przelewu wierzytelności, na podstawie której Bank przeniósł także „wszelkie zabezpieczenia osobiste i rzeczowe z nią związane”,

ruchomości będącej przedmiotem umowy o przewłaszczenie na zabezpieczenie nadal znajdowały się na nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), której właścicielami od listopada 2007 r. byli W. N. i T. N. – teściowie powoda, a także sam powód zamieszkując na tej nieruchomości miał do nich dostęp. Oznacza to, że przy zawarciu umowy przelewu z dnia 26.09.2008 r. w ogóle nie doszło do przeniesienia posiadania przedmiotowych rzeczy ruchomych. Można byłoby co najwyżej rozważyć, czy nastąpiło przeniesienie posiadania w sposób określony normą art. 350 kc, jednak jest to o tyle bezprzedmiotowe, że nawet gdyby przyjąć, że do takiego przeniesienia posiadania doszło, to i tak nie wywołałoby ono skutków o jakich mowa w art. 169 § 1 kc, tj. przeniesienia własności przedmiotowych rzeczy na (...) w W..

Powyższe wnioskuje potwierdza też treść pisma (...) S.A. we W. zarządzającego wierzytelnościami (...) z dnia 21 sierpnia 2009 r. adresowanego do powoda, w którym wezwano powoda do wydania rzeczy będących przedmiotem przewłaszczenia (k: 160). Skoro bowiem potencjalny nabywca wezwał powoda do wydania tych rzeczy, to niewątpliwie pozbawiony był faktycznego nad nimi władztwa, a to potwierdza, że nigdy nie doszło do przeniesienia na niego posiadania tych rzeczy.

Zatem już z wyżej omawianej przyczyny, bez konieczności badania dobrej wiary nabywcy, stwierdzić trzeba, iż nie doszło do skutecznego nabycia własności przedmiotowych rzeczy ruchomych przez (...) w W. na podstawie art. 169 § 1 kc. Wątpliwości w tym zakresie nie ma także (...) S.A. serwiserent portfela wierzytelności nabytego przez (...), bowiem w piśmie stanowiącym odpowiedź na przypozwanie oświadczył, że skoro zabezpieczenie wynikające z umowy przewłaszczenia wygasło, to nie mogło w wyniku cesji zostać przeniesione na (...) (k: 148-149)

Podsumowując powyższe rozważania stwierdzić należy, iż powód jest nadal właścicielem rzeczy będących przedmiotem umowy przewłaszczenia począwszy od marca 2006 r. Co do zasady rzeczy te, w okresie trwania postępowania upadłościowego powinny zostać włączone do masy upadłości i służyć zaspokojeniu wierzycieli. Po zakończeniu tego postępowania powód może swobodnie nimi dysponować, w tym wykonywać wszystkie czynności rozporządzające w granicach określonych treścią art. 140 kc.

Skoro pozwany jest właścicielem wskazanych ruchomości, to dysponuje majątkiem odpowiadającym ich wartości. Nie występuje zatem przesłanka powstania szkody determinująca odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 471 kc.

Należy też przychylić się do stanowiska Sądu Okręgowego, że nie występuje także druga z przesłanek tej odpowiedzialności, tj. niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie. Wprawdzie umowa ta regulowała sposób w jaki Bank zaspokoi się z przewłaszczonych ruchomości w przypadku niespłacenia całości lub części zadłużenia przez powoda (wg swego wyboru albo dokona zbycia przewłaszczonych rzeczy, albo odda je w dzierżawę lub najem, albo zatrzyma te rzeczy w zamian za zwolnienie z długu) lecz jednocześnie przewidywała, że jeżeli Bank tych czynności nie dokona w ciągu trzech miesięcy od przejęcia rzeczy, to nastąpi powrotne przeniesienie własności tych rzeczy na powoda. Ten właśnie skutek przewidziany w umowie rekompensował zaniechania Banku w zakresie zaspokojenia swych wierzytelności z przewłaszczonych rzeczy ruchomych. Nie można więc pozwanemu postawić zarzutu, że nie wykonał bądź że nienależycie wykonał umowę, w rozumieniu art. 471 kc.

Odnosząc się do podnoszonej przez powoda kwestii dotyczącej wydania nabywcy wierzytelności będącej przedmiotem umowy przelewu z dnia 26.09.2008 r. weksli in blanco stanowiących zabezpieczenie tych wierzytelności stwierdzić trzeba, że nie pozostaje ona w jakimkolwiek związku z ewentualnym niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem przez pozwanego Bank umowy przewłaszczenia. Przedmiotowe weksle stanowiły bowiem odrębny od wskazanej umowy sposób zabezpieczenia roszczeń Banku wynikających z umowy o spłatę długu z dnia 26.08.2004 r. Wystawienie weksli oraz ewentualna realizacja roszczeń z nich wynikających nie ma żadnego wpływu na ocenę zasadności roszczenia powoda dochodzonego w niniejszym procesie.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.